

እድገት እና መዳበር፣ 18 ዓመት እና ከዚያ በላይ ላለ እድሜ— ወላጆች ሊያውቁ የሚገባቸው።

የሰው ልጅ መዳበር፣ አካላዊ፣ ባህሪያዊ፣ ግንዛቤያዊ (cognitive)፣ ስሜታዊ የሆነ እድሜ ልክ የሚዘልቅ ሂደት ነው። በለጋ የልጅነት ዘመን -ከሕጻንነት እስከ ልጅነት፣ ከልጅነት እስከ ጉልምስና፣ ከጉልምስና እስከ አቅመ አዳም — በርካታ ለውጦች ይካሄዳሉ። በጠቅላላው በሂደቱ በሙሉ የእያንዳንዱን ሰው ምርጫዎችን የሚመሩ፣ ግንኙነቶችን ግንዛቤዎችን የሚወስኑ ባህሪያትንና እሴቶችን ያዳብራል።

ቁንጂናዊ መስህባዊነት (Sexuality) የሕይወት ዘላቂ ሂደት ነው። ጨቅላ ሕጻናት፣ ልጆች፣ ታዳጊዎች (teens) እና ጎልማሶች ጾታዊ (sexual) ፍጡሮች ናቸው። ልክ የወጣት ልጅ አካላዊ፣ ስሜታዊ እና ግንዛቤያዊ (cognitive) እድገቱን ማዳበር ጠቃሚ የመሆኑን ያህል፣ ለመስህባዊነት መዳበር አስፈላጊዎቹን መሠረት መጣል በጣም ጠቃሚ ነው። ዐዋቂዎች፣ እየዳበረ የሚጓዘውን መስህባዊነታቸውን፣ ወጣቶች፣ እንዲረዱትና እንዲቀበሉት የማድረግ ኃላፊነት አለባቸው።

እያንዳንዱ የእድገት ደረጃ የተወሰኑ ጉልህ አሻራዎች አሉት። የሚከተሉት የእድገት መዳበር መመሪያዎች፣ በዚህ የእድሜ ክልል ለሚገኙ ወጣቶች የሚውሉ ናቸው። ሆኖም እያንዳንዱ ወጣት ሰው ግለሰብ ሲሆን፣ ከሌሎች በተመሳሳይ የእድሜ ገደብ ላይ ከሚገኙት የእድገት መዳበር ደረጃ ፈጥኖም ሆነ ዘግይቶ የሚደርስበት ይሆናል። ስለተወሰኑ ወጣት ጎልማሶች የእድገት መዳበር ሁኔታ አሳሳቢ ጉዳዮች ሲከሰቱ፣ ወላጆች ወይም ሌሎች ተንካባካቢዎች፣ ሀኪሞችን ወይም ሌሎች የእድገት መዳበር ባለሙያዎችን ማማከር አለባቸው።

አካላዊ መዳበር (Physical Development)

እድሜያቸው 18 እና ከዚያ በላይ የሆኑ አብዛኛዎቹ ወጣት ጎልማሶች፣

- አብዛኛውን ጊዜ ለአቅመ አዳም የደረሰ ሙሉ የጎልማሳ ቁመትን በመያዝ [በኋላ ቀስ ብሎ በሁለተኛ ደረጃ ተሟልተው መገኘት ያለባቸውን የጾታዎች መለያ ባህሪያትን በማሟላት፣ ለምሳሌም ያህል የወንድ ብልት የሚገባውን መጠን ይዞ አድጎ መገኘት፣ ጡቶች እና የሴት ልጅ አጎጠጎጤዎች ተሟልተው ሙሉ የእድገት መጠን መያዝ፣ እና የመሳሰሉትን ሁሉ በማካተት] አጠቃላይ የአካላዊ የእድገት መዳበር ሂደትን አጠናቀው አሟልተው ይገኛሉ።

የግንዛቤ መዳበር (Cognitive Development)

እድሜያቸው 18 እና ከዚያ በላይ የሆኑ አብዛኛዎቹ ወጣት ጎልማሶች፣

- የጎልማሳ ወይም ለአቅመ አዳም የደረሰ ሰው ተግባራትን ወደ ማከናወንና ኃላፊነቶችንም የመቀበል ደረጃ ላይ ይሻገራሉ። ልዩ ልዩ የመተዳደሪያ ሞያዎችን (trade) ይማራሉ፣ ሥራ ላይ ይሰማራሉ፣ እና/ወይም በከፍተኛ ትምህርት ላይ ይሰለፋሉ።
- ሙሉ የረቀቅ ጽንሰ ሀሳቦችን (abstract concepts) ምንነት ይረዳሉ፣ ስለ ግላዊ ውሳኔነት ሁኔታና ሊያስከትሉ ስለሚችሉ ችግሮች ውጤቶች ጭምር ይገነዘባሉ።
- የሙያ ግቦችን ለይተው ያውቃሉ፣ እነዚህንም ለመጨበጥ ይዘጋጃሉ።
- የራሳቸውን ግላዊ ኃይል እና ሥልጣን ያካብታሉ፣ ውሳኔ የማድረግ ክህሎቶቻቸውንም ይገነባሉ፣ ይፈትሻሉ።
- አዳዳኪስ ክህሎቶችን፣ ግለ ሥራዎችን እና ዐዋቂ ሰው የሚጥመውንና የሚያስደስተውን ነገሮች ያዳብራሉ።

የስሜት መዳበር (Emotional Development)

እድሜያቸው 18 እና ከዚያ በላይ የሆኑ አብዛኛዎቹ ወጣት ጎልማሶች፣

- ከወላጆች ጋር ለአቅመ አዳም የደረሰ ሰው በሚያደርገው ደረጃ፣ የግንኙነት ተግባር ማካሄድ ይጀምራሉ።
- የአቻዎቻቸው ቡድን፣ ባህሪያቸውን ይህን ያህል የመወሰን ኃይል እንደሌለው ዝቅ አድርጎ በመገምት፣ የላላ ግኑኑነት ያካሂዳሉ።
- ደፈር፣ ጫን የማለት የኃይል ስሜት ይሰማቸዋል (Feel empathetic)
- በጣም ጎላና እና ጠንከር ያለ ከሰው ጋር የመቀራረብ ክህሎት ይኖራቸዋል።
- የእሴቶቻቸውን ማለትም በህይወት ግምትና ዋጋ የመስጠቱን የአመለካከት ቢጋር በማጠናከርና መልክ በማስያዝ ያጠናቅቁታል

ሀቆቹ

- በመጠኑ ሊተኩ ወይም ሊረቱ የማይችሉ ዐይነት የመሆን ስሜት ይሰማቸዋል (feelings of invincibility) የራሳቸውን
- አካላዊ ምስል ያዳብራሉ።

ጾታዊ ሁኔታዎች መዳበር (Sexual Development)

እድሜያቸው 18 እና ከዚያ በላይ የሆኑ አብዛኛዎቹ ወጣት ጎልማሶች፤

- እጅግ የጠበቀ ግብረ ሥጋዊ እና ስሜታዊ ግንኙነቶች ደረጃ ላይ ይደርሳሉ።
- አንዳንድ የሙከራ ጥረትና ግንኙነት ቢያካሂዱም ስለራሳቸው ግብረ ሥጋዊ ዝንባሌ ምንነት ይገነዘባሉ።
- ስለ ጾታዊ ግንኙነት ጸንቶ በቁርጠኛነት ከመዘለቅና ለወደፊቱም አቅዶ ከመቀመጥ ጋር በተዛመደ ሁኔታ አገናዝበው ይረዳሉ።
- ከራስ ይልቅ ይበልጥ ሌሎችን ወደ ማስቀደምና ለሌሎች ወደ ማሰብ ደረጃ ይሸጋገራሉ።
- እጅግ ጫን ጠንከር ያለ የበለጠ የጾታዊነት ስሜት ገጠመኝ ሁኔታ ላይ ይደርሳሉ ።

ቁንጅናዊ መስህብነት ያላቸውን ጤናማ ልጆች ለማሳደግ ወላጆች ማወቅ የሚገባቸው ጉዳዮች።

እድሜያቸው 18 እና ከዚያም በላይ የሆኑ ጉልማሳ ወጣቶች፤ ጤናማ የሆነ ቁንጅናዊ መስህብነትን ለማዳበር፤ እንዲችሉ ለመርዳት፤ ወላጆች ማድረግ ያለባቸው።

- ልጃቸው እንደ ጎለመሰ/መሰች ተረድተው እና ተቀብለው፤ ወላጆች የሚያደርጓቸውን ግንኙነቶች ግልጽ ማድረግ።
- ምርጫዎችንና አማራጭ መንገዶችን ማቅረብ፤ ኃላፊነቶችን መቀበል እና ጫናዎችንና አዛኝነትን ማስወገድ።
- የቅርብ አካላዊና ስሜታዊ መቀራረብን መስጠትን በመቀጠል፤ በሌላ መልኩ ግን ግላዊ ፍላጎቶቻቸውንና ጉዳዮቻቸውን እንዲሁም ሊያገኙ የሚገባቸውን ነጻነት ማክበር።
- ላሏቸው ጠንካራ ጎኖችን ባህርያት ግምትና ዋጋ መሰጠት
- ቁንጅናዊ መስህብነታቸውን ስለ አበላ ዘር የአካል ክፍሎች ጤና አጠባበቅና አያያዝ ጉዳዮች መረጃዎች የሚገኙባቸውን ሁኔታዎች ማመቻቸት
- አመራር የመስጠቱን ተግባር እና እሴትና ሀሳቦችን የመለዋወጥ ተግባር መቀጠል።